

Adatlap¹ témahirdetési javaslatához a Csonka Pál Doktori Iskola Tanácsa részére

Témavezető² neve: Kissfazekas Kornélia, PhD
e-mail címe³: kissfazekas@gmail.com

Téma címe: Magyar történelmi városok morfológiai elemzése

A téma rövid leírása⁴:

A téma az urbanisztikához kötődő, és a történetiség iránt is fogékony kutatói habitussal rendelkező hallgatókat kívánja megszólítani, a várostörténet egy sajátos aspektusát, a magyar települések idő- és térbeli változásainak viszonyát kutatva.

A kutatás fő területe a hagyományos települési szövet, a jellemző szerkezeti típusok összegyűjtése, elemzése, csoportosítása, tájegységenkénti egyediségeinek, és fontosabb változásainak a bemutatása.

A cél nem egyetlen város fejlődéstörténetének feldolgozása, hanem a történelmi események, térségi kapcsolatok, településhálózati viszonyok, folyamatok tér- és időbeli kontextusának, és a városi morfológiában nyomon követhető hatásainak az elemzése.

A téma meghatározó irodalma⁵:

- Történelmi várostérképek, városi monográfiák;
- Dr. Csapó Tamás konkrét városok monográfiájához kötődő, településmorfológiai kutatásai és publikációi;
- Jankó, A. *Magyarország katonai felmérései (1763-1950)*. Argumentum Kiadó, Bp. 2007.
- Meggyesi, T. *Városépítészeti alaktan*. Bp. Terc Kiadó, 2009
- Meggyesi, T. *Települési Kultúráink*, Bp. Terc Kiadó, 2008.
- Meggyesi, T. *Az alföldi halmazos települések morfológiája*. Műemléklap 2:(4) (1998)
- Meggyesi, T. *Települési szövettan I.* Falu Város Régió 9:(5) pp. 21-27. (2002)
- Meggyesi, T. *Települési szövettan II.* Falu Város Régió 9:(7) pp. 13-18. (2002)
- Mendöl, T.: *Az alföldi városok morfológiája* Tisia Debrecen, 1936
- Panerai, Ph; Castex, J.; Depaule, J.Ch; *Formes urbaines – de l'îlot à la barre*. Edition Parenthèses, Marseille, 2001.

¹ Az adatlapot egy példányban kinyomtatva és aláírva a Szilárdságtani Tanszék titkárságára, egy elektronikus változatban pedig a Doktori Iskola titkárának (Maróty Katalin mkata@et.bme.hu) kell eljuttatni. A témahirdetés elfogadása esetén az adatlap felkerül a Csonka Pál Doktori Iskola (www.szt.bme.hu/doktori), a témahirdetés rövid leírása pedig az Országos Doktori Tanács honlapjára (<http://www.doktori.hu/>)

² A témahirdetés elfogadása automatikusan a témavezető akkreditációját is jelenti a 2010. évi felvételi eljáráshoz.

³ Kérjük, olyan elérhetőséget adjon meg, ahová biztonsággal küldhetünk hivatalos értesítéseket.

⁴ A téma (szóközökkel) 2000-4000 leütés hosszú – a jelentkező hallgatókat bővebben tájékoztató változatát, (mely a téma fent megadott releváns nemzetközi irodalmára tételesen hivatkozik) – kérjük mellékletben megadni.

⁵ Minimum 5, maximum 10 cikket vagy monográfiát kérünk felsorolni, melyben feltétlenül szerepelnie kell a legfrissebb, legismertebb eredményeknek.

A téma hazai és nemzetközi folyóiratai⁶:

- Építés- Építészettudomány (MTA) *Scopus*
- Periodica Politechnica Architecture (BME)
- (rég-új) Magyar Építőművészet (MÉSZ)
- Történelmi szemle (MTA) *Scopus*
- Urbs (Magyar Történelmi Társaság) *Scopus*
- Urban Morphology (International Seminar on Urban Form/France) *Scopus, Sci*

A témavezető fenti folyóiratokban megjelent 5 közleménye:

- *Az államszocialista intézményegyüttesek városi kontextusa (Public building in Hungarian cities under communism)* In: Építés-Építészettudomány (közlésre elfogadva; online preview 41.3-4; nyomtatott: 2014. 1. Akadémiai Kiadó, (kétnyelvű lektorált - Scopus adatbázisban regisztrált)
- *A magyar városközpontok átalakulása a II. világháború végétől a rendszerváltásig.* In: Építés-Építészettudomány 36. 1-2. Akadémiai Kiadó, 2008. (lektorált Scopus adatbázisban regisztrált)
- *Dilemmas Apropos of the Role Changes of Hungarian Town Centres after 1945.* In: Periodica Politechnica Architecture 2008/2. p 67-72, lektorált
- *Újraértelmezve* In: (rég-új) Magyar Építőművészet / 2007.3
- *Stílusgyakorlat* In: rég-új Magyar Építőművészet / 2006.1

A témavezető utóbbi tíz évben megjelent 5 legfontosabb publikációja:

- *Vidéki városközpontok az államszocializmusban.* 2010. (PhD-disszertáció)
- *Magyar településközpontok.* szerző: Ihrig D., Kissfazekas K.; BME Urbanisztika Tanszék, Bp.2008. (könyvkézirat /OLÉH megbízásából)
- *Négysarkú város avagy Budapest utópiák 1945-ben* –In:Utóirat/ (rég-új) Magyar Építőművészet / 2006.6.
- *A rejtett lehetőségek háza – Roosevelttér 7/8* In: (rég-új) Magyar Építőművészet/ 2006.5.
- *Only What is a Must for Authenticity* In: (rég-új) Magyar Építőművészet/2006.4

⁶ Minimum 5, maximum 10 folyóirat megadását kérjük, melyek között feltétlenül szerepelnie kell a PhD fokozatszerzés szempontjából elengedhetetlen (Scopus és/vagy Sci illetve Iconda minősítésű idegen nyelvű folyóiratoknak is. Kérjük, ezeket a periodikákat a felsorolásban jelölni meg.

- *Speciális fejlesztési programok - Vállalkozói lakásépítés - lakóparkok.* In: Településfejlesztés. Tankönyv fejezet, Budapest: BME Kiadó, 2006.

A **témavezető** eddigi doktoranduszai⁷:

-

Melléklet: a téma bővebb leírása
befogadó nyilatkozat

Budapest, 2013. február 04.

Témavezető aláírása

⁷ Kérjük, a témavezetési tevékenységre vonatkozó adatokat abban az esetben is adja meg, ha témavezetőként a DI már korábban akkreditálta, vagy tőzstagként témavezetői akkreditációja nem szükséges.

Melléklet a témahirdetési javaslat adatlapjához

Témaismertető:

Témavezető neve: Kissfazekas Kornélia, PhD

Téma címe: **Magyar történeti városok morfológiai elemzése**

A magyar várostörténeti kutatásoknak komoly elmaradásai vannak. Az a történeti szemléletű kutató folyamat, amely még az államszocializmus során is zajlott, az elmúlt évtizedekben lelassult, szerepet veszített. A urbanisztikával foglalkozó, mai fiatalabb kutatógenerációt elsősorban a kortárs folyamatok foglalkoztatják, azoknak is a nemzetközi illetve a nagyvárosi típusú történései. A világban zajló városi folyamatokat ennek megfelelően elsősorban Budapesthez tudják kapcsolni. Kevés szó esik a vidéki történésekről, és az ottani történeti összefüggésekről, kapcsolatokról.

A téma az urbanisztikához kötődő, és a történetiség iránt is fogékony kutatói habitussal rendelkező hallgatókat kívánja megszólítani, a várostörténet egy sajátos aspektusát, a magyar települések idő- és térbeli változásainak viszonyát kutatva.

A tanszéken már hagyományokkal bíró, újabban leginkább Dr. Meggyesi Tamás⁸ szemléletével rokon morfológiai települési elemzés megkezdett kutatásaihoz tud kapcsolódni, azonban tágabb, országos mintavétellel, mi több akár a hajdani magyarországi területek meghatározó településeit is megvizsgálva. A kutatás fő területe a hagyományos települési szövet, a jellemző szerkezeti típusok összegyűjtése, elemzése, csoportosítása, tájegységenkénti egyediségeinek, és fontosabb változásainak a bemutatása. A fellelhető különböző városmonográfiák behatóan elemeznek egy-egy várost, de hiányzik az összetett, összehasonlító elemzés. A cél nem egyetlen város fejlődéstörténetének feldolgozása, hanem a történeti események, térségi kapcsolatok, településhálózati viszonyok, folyamatok tér- és időbeli kontextusának, és a városi morfológiában nyomon követhető hatásainak az elemzése.

A téma elengedhetetlen része a morfológia kutatások tágabb lehetőségeinek feltárása, áttekintése (pl. a Mendöl Tibor-féle morfológia kutatásokat⁹ továbbgondolva, ill. a funkcionális morfológia eredményeit, miszerint egy település lakosságának jellege és a hozzájuk kötődő funkciók, valamint a morfológiai arculat között szoros és empirikus adatgyűjtéssel mérhető összefüggés van) és ezek módszereinek és eredményeinek összevetése. A témához komoly levél- és térképtári kutatás¹⁰ szükséges, és olyan korszerű, mai digitális eszközökön alapuló grafikai ábrázolás-technika alkalmazása, amely többek közt a geográfia, a hálózati kapcsolatok, a városszerkezet, és a morfológia egymásra hatásának elemzésére, és időbeni változásainak bemutatására jól használható.

⁸ Meggyesi Tamás: *Városépítészeti alaktan*. Bp.Terc Kiadó, 2009 , Meggyesi Tamás: *Települési Kultúránk*, Bp.Terc Kiadó, 2008. Id. még Adatlap

⁹ Mendöl Tibor: *Az alföldi városok morfológiája* (Debrecen, 1936)

¹⁰ I.II.III katonai felmérési térképek mellett tovább történelmi várostérképek